

TURKISH LANGUAGE TEACHER CANDIDATES' PERCEPTION TOWARDS TEACHING KNOWLEDGE TEST

(TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARININ TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ ALAN
SINAVINA YÖNELİK ALGILARI)¹

Çavuş ŞAHİN²
Fevzi DEMİR³

ABSTRACT

The aim of this study is to put forward Turkish Language Teacher candidates' perception towards teaching knowledge test. It is indicated that . Teaching knowledge test, composing the %50 of the score that is needed for teaching, is supposed to evaluate the understanding of teacher candidates about teaching knowledge courses. From this point perceptions and attitudes of teacher candidates for this exam is quite important. The pattern of this research in which qualitative research methods were used, is a case study. This study was carried out with twenty fourth grade teacher candidates studying at Canakkale Onsekiz Mart University. Semi-structured interview form was used as a data gathering form. The interview forms including five open-ended question were distributed to the students and asked to be answered . Analysis of obtained data was performed by using descriptive analysis and content analysis techniques. According to the results; many of the students studying Turkish language teaching came up with negative thoughts towards the teaching knowledge test. As the reasons for their negative thoughts they expressed that teaching knowledge test contains redundant information and it is too comprehensive and also it does not measure the teaching competence. And they made suggestions for teaching knowledge test in addition to these ideas.

Keywords: Turkish language teacher candidates, teaching knowledge test, the licence programme of Turkish language teaching

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik alan bilgisi sınavına yönelik algılarını ortaya koymaktır. Öğretmenlik için gerekli olan puanın %50'lik kısmını oluşturan alan bilgisi sınavının; öğretmen adaylarının alan dersleriyle ilgili bilgilerini ölçeceği belirtilmektedir. Bu açıdan öğretmen adaylarının bu sınava yönelik algı ve tutumları oldukça önemli görülmektedir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmanın deseni durum çalışmasıdır. Araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü son sınıfta öğrenim gören 20 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Beş adet açık uçlu sorunun bulunduğu görüşme formu öğrencilere dağıtılarak soruların cevaplanması istenmiştir. Elde edilen verilerin analizi betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre Türkçe öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin birçoğu Türkçe Öğretmenliği alan sınavına yönelik olumsuz düşünceler ortaya koymuştur. Olumsuz düşüncelerinin nedeni olarak ise alan sınavının geniş kapsamlı olması, gereksiz bilgiler içermesi, öğretmenlik yeterliğini ölçmemesi gibi düşünceler belirtmişlerdir. Öğrenciler bu düşüncelerine ek olarak alan sınavına yönelik önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretmen adayları, Türkçe öğretmenliği alan sınavı, Türkçe öğretmenliği lisans programı.

¹ VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, csahsn25240@yahoo.com

³ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, fevzidemir17@gmail.com

SUMMARY

The aim of this research is to reveal the perception of Turkish language teacher candidates towards the exam about content knowledge. There are many expressions about teaching profession which is seen as a sacred job in our country in literature. The important thing in terms of education services quality is to have some proficiencies in order to perform their job fairly. Proficiency field of teaching profession for a qualified teacher is quite important. In our country, many studies have been made on the purpose of determining proficiency field of teaching profession. With these studies, proficiency fields are found from many different aspects. There are basic tasks and responsibilities that are asked from all branches as well as Turkish language teachers. Outcomes of these tasks and responsibilities are given with undergraduate education. During this education, it is thought that teacher candidates are ready for teaching profession. Teacher candidates who are ready for profession are chosen with particular exams and assigned. In this context, till 2013, teacher assignments were applied with public personnel selection examination (PPSE) that consists of 120 questions about general knowledge and general ability and 120 questions about education sciences. But, according to results of the researches, it reveals that public personnel selection examination is not a sufficient exam. In this context, teaching field information test is applied in addition to public personnel selection examination. This exam aims to evaluate field information and field proficiency of teachers. The exam measures information about field lessons of teachers and affects %50 of the whole process. Therefore, teacher candidates' perceptions and attitudes are rather important. The design of this research in which qualitative research techniques are used is a case study. Research has been made with 20 teacher candidates who study Turkish language teaching, senior class, in Çanakkale Onsekiz Mart University. Semi-structured interview forms have been used. Students have been given to interview form, five open ended question, and asked to answer these questions. Content of these five open ended questions consists of questions about positive and negative thoughts towards Turkish language field test and its context as well as thoughts about proficiency of test questions and harmony Turkish language undergraduate program with the field knowledge test. Data analysis have been made with descriptive analysis and content analysis methods. According to results of the research this test is seen as an unnecessary and negative test. Attendants states that test is based on memorization, consists of inadequate questions and it is non-distinguishing. They think that content and context are very broad and also it is not about their field information. It is seen that Turkish teacher candidates complain about the content is too much literature based. Therefore, results show that the test does not measure the field information and it is insufficient. The other result is that the test has an insufficient details and it is based on memorization. Therefore attendants states that if a test is applied, it should be purged from insufficient details and being based on memorization. They also state that content of field information and undergraduate lessons do not harmonise. In this context, attendants states that lessons for field information test are not taught in undergraduate education, some lessons are not

included in the test, test is based information and memorization, undergraduate lessons are insufficient for the test. When we look at teaching proficiency in the test, most of the attendants give the negative reactions. They state that test is insufficient in evaluating teaching proficiency. Therefore, they support that it does not require teaching proficiency. On the other hand, some attendants state positive thoughts. They express that the test brings specific standards in teacher selection, measures profession proficiency, it gives an opportunity for qualified teacher selection and ability fields. According to the results of this study, teaching field information test, in addition to public personnel selection examination, does not meet expectations. With this study, it can be recommended, as attendants state, that Turkish language teaching field information test should be revised or used as a practical method which aims to select qualified teachers.

GİRİŞ

Günümüzde öğretmenlik, toplumsal ve kültürel işlevinin yanı sıra bir meslek dalı olarak birçok özelliği içinde barındırmaktadır. Buna göre öğretmenlik mesleğine yönelik alanyazında farklı tanımlamalar mevcuttur. Türkoğlu (2005:45)'na göre öğretmen "Kamusal ya da özel herhangi bir eğitim kurumunda çocuklar (0-11) gençler (11-21) ve yetişkinlerin (21-) daha önceden saptanan eğitim yaşantılarını kazanmasına rehberlik etmek ve yön vermek amacıyla yetiştirilen ve görevlendirilen bireydir." Bir başka tanıma göre ise öğretmen öğretme aracıdır, sınav yapan, disiplini sağlayan, orta sınıf ahlakının savunucusu ve vekilidir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005:208).

Eğitim hizmetlerinin kalitesi yönünden önemli olan öğretmenlerin mesleklerini tam anlamıyla icra edebilmeleri için bazı yeterliklere sahip olmaları gerekmektedir. Nitelikli diyebileceğimiz bir öğretmen için öğretmenlik mesleği yeterlik alanları oldukça önemlidir. Ülkemizde öğretmenlik mesleğinin yeterlik alanlarını belirlemek amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan bir çalışmada ulaşılmak istenen amaç Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri (MEB, 2008:IX) kitabında şöyle belirtilmiştir:

" Öğretmen Yeterlikleri; Millî Eğitim hedeflerinin desteklenmesine katkı sağlamak, ulusal iş birliği ve bilgi paylaşımını daha etkin olarak gerçekleştirmek, öğretmenlerin niteliği ve kalitesi için kıyaslama, karşılaştırma yapılabilecek bir yapı / sistem oluşturmak, öğretmenlik mesleğinin statüsü ve kalitesi açısından toplumsal beklentilerde tutarlılık oluşturmak, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde esas alınacak açık, anlaşılır ve güvenilir bir kaynak oluşturmak, ulusal düzeyde profesyonel öğretmenlik seviyesinin tartışılmasında kullanılacak ortak terim ve tanımlamaları içeren bir dil birliği sağlamak, öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini tanımlayarak, toplum tarafından fark edilmesini ve toplumun gözünde statülerinin yükseltilmesini sağlamak, öğrencilerin „öğrenmeyi öğrenmesi" için fırsatlar sağlamak, öğretmenlerin görevlerini şeffaflaştırarak veliler ve toplum için kalite güvencesini oluşturmak gibi pek çok amacın gerçekleştirilmesi için hazırlanmaktadır."

Kültür aktarma işlevi açısından bakıldığında eğitimin önemli bir ayağını ana dil eğitimi oluşturmaktadır. Ayrıca öğrencilerin kişilik kazanmalarında, zihni ve

ruhî gelişmelerinde ana dili öğretiminin rolü büyüktür (Güzel, 2003:12). Bu nedenle de eğitim ve öğretimin faaliyetleri içerisinde Türkçe eğitiminin (ana dili eğitimi) ve bu eğitimi yürütecek olan Türkçe öğretmeninin ayrıcalıklı ve önemli bir yeri vardır. Çünkü Türkçe eğitim ve öğretimi, bireyin bütün öğrenmeleri gerçekleştirirken kullanacağı anahtar olan bilgi, beceri ve donanımları kazandırır (Tosunoğlu, 2007: 18).

Günümüzde Türkiye’de okullardaki Türkçe öğretimi, ilkokullarda 1.sınıftan 4. sınıfa kadar sınıf öğretmenleri tarafından yapılırken ortaokullarda Türkçe öğretmenleri, liselerde ise Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Türkçe dersinde amaç öğrencilerin kazanımlar ve etkinlikler yoluyla dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeleri, dilin imkân ve zenginliklerinin farkına vararak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarıdır (MEB, 2006a:3). Bu durum Türkçe öğretmenine birçok görev ve sorumluluk yüklemektedir. Türkçe öğretmenlerinden öncelikle öğrencilerinde bir dil bilinci oluşturmaları, onlara dil konusunda olumlu tutum ve davranışlar kazandırmaları, okuma alışkanlığı ile düşünebilme ve düşündüklerini yazılı ve/veya sözlü olarak ifade edebilme becerisi kazandırmaları beklenmektedir (Börekçi, 2009: 419).

Türkçe öğretmenlerinden istenen bu görev ve sorumlulukların kazanımları öğretmen adaylarına lisans eğitimiyle verilmeye başlanmaktadır. Lisans eğitimi boyunca öğretmen adaylarının bu görev ve sorumluluklarla donatıldıktan sonra mesleğe hazır hale geldikleri düşünülmektedir. Öğretmenlik mesleğine hazır hale gelen öğretmen adayları belirli sınavlarla seçilerek atamaları gerçekleştirilmektedir.

Öğretmen atamalarının genel amacı eğitim-öğretim sürecini en iyi şekilde yürütebilecek nitelikli adaylar arasında seçim yapmaktır. Aranılan şartlara uyan ve tüm seçim koşullarında en yüksek puan tutturarak adayların öğretmenlik mesleği için önerileceğini ifade eden Castetter (1986; Akt. Eraslan, 2004:3), öğretmen seçim kavramını; “Belli adayların özelliklerinin, eğitim kurumlarınca tanımlanmış belli öğretim düşünce şartlarına uygunluğunun denendiği bir süreç” olarak tanımlamaktadır.

Son yıllarda üniversitelerden mezun olan öğretmen sayısı ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından istihdam edilen öğretmen sayısı arasındaki arz talep dengesizliği nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığı, ihtiyacı ve mevcut ekonomik şartlar doğrultusunda sıralamaya dayalı sınav yöntemleriyle öğretmen seçmeye çalışmaktadır (Demir ve Bütüner, 2014). Bu kapsamda, ülkemizde yapılan öğretmenlik atamaları 2013 yılına kadar 120 soruluk genel yetenek genel kültür ve 120 soruluk eğitim bilimleri testinden oluşan kamu personeli seçme sınavı (KPSS) ile yapılmaktaydı. Ülkemizde uygulanan Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)’nin içeriğine, kapsam geçerliliğine, öğretmen seçme ve atamada belirleyici rol oynama biçimine, öğretmen adaylarının yapılan sınava ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik literatürde birçok araştırma mevcuttur (Yüksel, 2003; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008, Atav ve Sönmez, 2013; Elçiçek, Tösten ve Kılıç, 2012).

Yapılan araştırmalarda ortaya çıkan sonuçlara göre; öğretmen seçiminde KPSS sınavının yeterli içerik bilgisinin olmadığı, öğretmen adaylarının özellikle

kendi alanlarıyla ilgili belirli bilgileri ölçmediği, öğretmen seçiminde daha nitelikli sınavların yapılması gerekliliği vurgulanmıştır (Yüksel, 2003; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008; Atav ve Sönmez, 2013; Elçiçek, Tösten ve Kılıç, 2012; Kuran, 2012 ; Şahin ve Arcagök, 2010). Bu kapsamda 2013 yılından itibaren öğretmen atamaları için olan KPSS'ye ek olarak Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi(ÖABT) uygulamaya konulmuştur. Bu sınav ile öğretmen adaylarının gerekli alan bilgisi ve alan yeterliklerini ölçmek hedeflenmiştir.

Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) 'nin öğretmenlik ataması için gerekli olan puandaki etkisine bakıldığında öğretmen adaylarının bu sınav hakkındaki görüşlerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada da Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik alan bilgisi sınavına yönelik algılarının ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkçe Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik alan sınavına yönelik algılarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarına şu sorular yöneltilmiştir:

1. Türkçe Öğretmenliği alan sınavının kapsamına yönelik düşünceleriniz nelerdir? Lütfen belirtiniz.
2. Türkçe Öğretmenliği alan sınavına yönelik olumlu düşünceleriniz nelerdir? Lütfen belirtiniz.
3. Türkçe Öğretmenliği alan sınavına yönelik olumsuz düşünceleriniz nelerdir? Lütfen belirtiniz.
4. Türkçe Öğretmenliği alan sınavındaki soruların Türkçe Eğitimi branşının öğretmenlik yeterliği yönelik düşünceleriniz nelerdir? Lütfen belirtiniz.
5. Türkçe Öğretmenliği lisans programının ders içeriği ile Türkçe Öğretmenliği alan sınavının kapsamı uyuşmakta mıdır? Uyuşan ve uyuşmayan yönlerini açıklayabilir misiniz?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmalarının en belirgin özelliği bir ya da birkaç durumun derinlemesine incelenmesidir. Durum çalışmalarında belirli bir özelliğin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi amaçlanmaktadır(Ary, Jacobs, Razavieh ve Sorensen, 2006; Merriam, 2013). Bütüncül tek durum çalışmalarında daha önce bilinmeyen ya da araştırılmayan bir konunun ortaya çıkarılması ve daha sonra yapılacak araştırmalara temel oluşturması amaçlanmaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünün son sınıfında öğrenimini sürdüren 20 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme çeşitlerinden biri olan ölçüt örnekleme çeşidi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın görüşme formu soruları hazırlanırken konuyla doğrudan ya da dolaylı ilişkili alanyazın taranmıştır. Daha sonraki aşamada ise Türkçe öğretmenliği alanında uzman ve deneyimli olan iki öğretim üyesinden görüşme sorularının hazırlanması ve düzeltilmesi noktasında görüşler alınmıştır. Öğretim üyelerinin eleştirileri ve önerileri doğrultusunda görüşme soruları düzeltilerek yeniden düzenlenmiştir. Görüşme formunun uygulanacağı ders saatinde öğretim elemanından izin alınarak görüşme formu öğrencilere dağıtılmıştır. Uygulama esnasında araştırmacı da sınıfta bulunarak öğrencilerin anlamadığı noktalarda kendisine yöneltilen soruları cevaplamıştır.

Verilerin Analizi

Görüşme sorularının analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Görüşme soruları iki farklı araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Kodlama işleminden sonra ise her bir araştırmacı kodlardan yola çıkarak temalara ulaşmıştır. Başka bir ifadeyle kodlama aşamasında benzerlik taşıyan veriler belirli kavramlar bağlamında bir araya getirilerek temalara ulaşılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanmasında veri kodlayıcıları arasındaki uyumun belirlenmesinde (Cohen Kappa) uyum değerleri kullanılmıştır. Bu değerler doğrultusunda yorumlar yapılmıştır. Uyum değer aralıkları .20 veya .20'den küçükse “zayıf uyum”, .21 - .40 arasında ise “orta düzeyin altında uyum”, .41- .60 arasında ise “orta düzey uyum”, .61-.80 arasında ise “iyi düzeyde uyum”, .81- 1.00 aralığında ise “çok iyi düzeyde uyum” şeklinde ifade edilmektedir (Vierra ve Garret, 2005). Bu çerçevede araştırmanın birinci temasında .73, ikinci temasında .87, üçüncü temasında .89, dördüncü temasında .91 ve beşinci temasında .90 Kappa değerlerine ulaşılmıştır. Bu değerler Cohen Kappa değer aralıklarına göre .73 - .90 arasında değerlerin ortaya çıktığını göstermektedir. Bu noktadan hareketle bu değerlerin “iyi/çok iyi düzeyde uyum” gösterdiği söylenebilir. Araştırmaya gönüllü olarak katılan sınıf öğretmeni adayları ise Ö1, Ö2, Ö3...Ö20 şeklinde kodlanmıştır. Görüşmeye katılan Türkçe öğretmen adaylarının bazı görüşleri doğrudan aktarmalar şeklinde araştırma temalarına yansıtılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır.

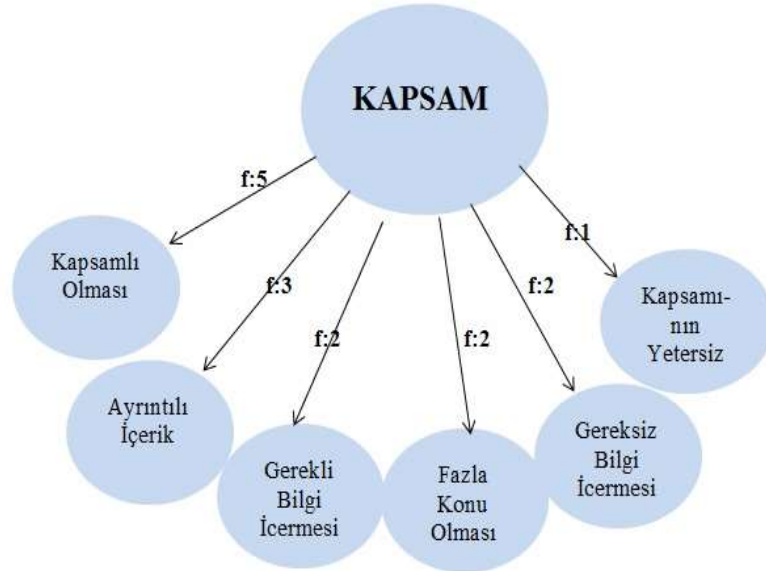
BULGULAR

Bu bölümde araştırma verilerine bağlı olarak elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılan Türkçe öğretmen adaylarının araştırma sorularına verdikleri yanıtlar şekiller aracılığıyla gösterilmiştir.

Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Alan Sınavının Kapsamına Yönelik Düşüncelerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Şekil 1 incelendiğinde Türkçe öğretmen adaylarının bir kısmı sınavın çok kapsamlı olduğunu düşünüyorlar. Buna ek olarak diğer öğretmen adayları ise “Ayrıntılı İçerik”, “Gerekli Bilgi”, “Fazla Konu Olması”, “Gereksiz Bilgi İçermesi” ve “Kapsamının Yetersiz Olması” şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir. Bu çerçevede

şeklin bütününe baktığımızda Türkçe öğretmen adaylarının çoğunluğunun alan sınavının kapsamına yönelik düşüncesi olumsuzdur.

Şekil 1: Türkçe Öğretmen Adaylarının Alan Sınavının Kapsamına Yönelik Düşüncelerinden Oluşan Modelleme

Bu konuda düşüncelerini belirten bazı Türkçe öğretmen adaylarının düşünceleri şu şekildedir:

“ Türkçe öğretmenliği alan sınavının kapsamının çok geniş olduğunu düşünüyorum. Türkçe öğretmenlerinin Matematik, Coğrafya, Tarih, Vatandaşlık vb. dersler konusunda bu kadar ayrıntılı bilgi sahibi olmalarının gerekli olduğunu düşünmüyorum.” (Ö-13).

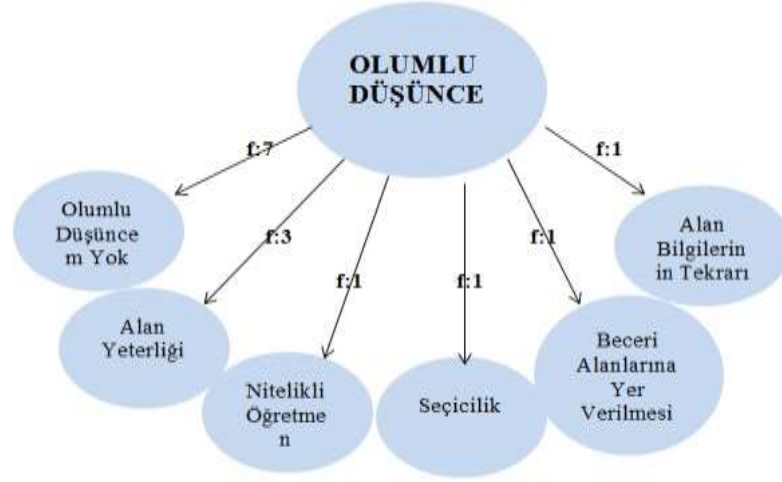
“Çok konu var, çalış çalış bitmiyor.” (Ö-2)

“Alan sınavının öğretmenlik için gerekli bilgilerin pekiştirilmesi –adına- açısından gerekliliği öngörülebilir.” (Ö-3)

“Oldukça ayrıntılı bir içeriği olduğu kanısındayım.” (Ö-6)

Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Alan Sınavına Yönelik Olumlu Düşünceleri

Şekil 2’ye göre Türkçe öğretmen adaylarının çoğu Türkçe alan sınavına karşı olumsuz düşünceler içerisinde oldukları görülmektedir. Ancak bunun yanında “Alan Yeterliği”, “Nitelikli Öğretmen”, “Seçicilik”, “Beceri Alanlarına Yer Verilmesi” ve “Alan Bilgilerinin Tekrarı” şeklinde olumlu düşüncelere sahip öğretmen adayları da bulunmaktadır.

Şekil 2: Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Alan Sınavına Yönelik Olumlu Düşüncelerinden Oluşan Modelleme

Bu temaya ilişkin bazı Türkçe öğretmen adaylarının düşünceleri şu şekildedir:

“Çok fazla olumlu bir düşüncem yok. Alan sınavının olumlu gördüğüm yanı ise bir öğretmenin alanı ile ilgili bilgi sahibi olmasındaki önemidir.” (Ö-16).

“Olması gereken bir sınavdı, seçicilik açısından çok iyi oldu.” (Ö-7)

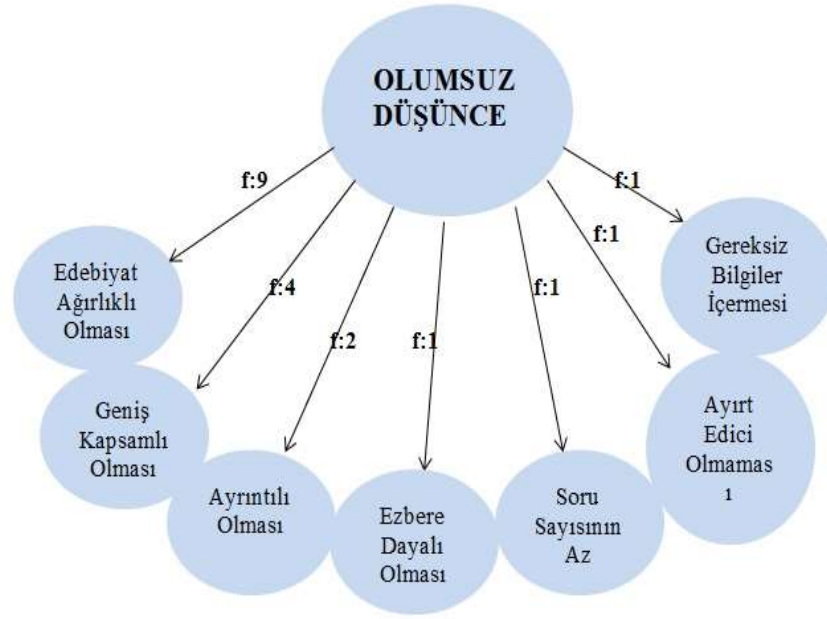
“Nitelikli öğretmenlerin yetişebilmesi açısından gerekli bir sınav bence.” (Ö-6)

“Türkçe öğretmenliği alan sınavına yönelik olumlu bir düşüncem yok. Tamamen alan sınavına karşıyım. Alan sınavı yerine sadece mülakatın daha etkili olacağını düşünüyorum.” (Ö-13)

Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Alan Sınavına Yönelik Olumsuz Düşünceleri

Şekil 3 incelendiğinde Türkçe öğretmen adaylarının çoğunluğu alan sınavında kendi alanlarının dışında edebiyat alanıyla ilgili konuların fazlasıyla yer almasına yönelik olumsuz düşüncelere sahiptir. Bunun yanında “Geniş Kapsamlı Olması”, “Ayrıntılı Olması”, “Ezbere Dayalı Olması”, “Soru sayısının Az Olması”, “Ayırt Edici Olmaması” ve “Gereksiz Bilgiler İçermesi” şeklinde olumsuz düşüncelerini de belirtmişlerdir.

Şekil 3: Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Alan Sınavına Yönelik Olumsuz Düşüncelerinden Oluşan Modelleme

Bu konuda olumsuz düşüncelerini belirten bazı Türkçe öğretmen adaylarının düşünceleri şu şekildedir:

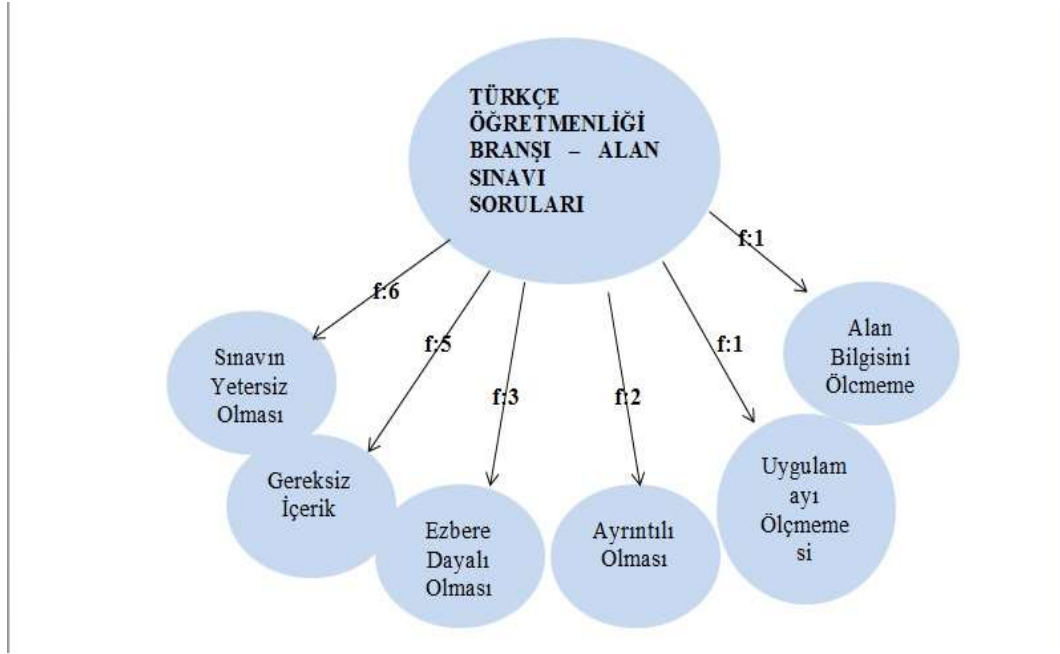
“Türkçe öğretmenliği alan sınavı çok ayrıntılı ve Türkçe öğretmenlerinin işine yaramayacak Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı gibi derslerden sorumlu tutulması uygun değil.” (Ö-13)

“Alanla ilgili edebiyat derslerinin yoğunlukta olması ve detaya yönelik sınavların yapılması.” (Ö-15)

“Alan ortalamamız yüksek olduğu için biraz daha ayırt edici olması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö-8)

Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Alan Sınavındaki Soruların Türkçe Eğitimi Branşının Öğretmenlik Yeterliğine Yönelik Düşünceleri

Şekil 4'e göre Türkçe öğretmen adayları Türkçe öğretmenliği alan sınavındaki soruların Türkçe Eğitimi branşı öğretmenlik yeterliğini karşılamadığını düşünüyorlar. Bunun nedeni olarak ise alan sınavının bunun için yetersiz bir sınav olduğu düşüncesindedir. Sadece sınavın yetersizliği değil aynı zamanda sınavın gereksiz içerik, ezber dayalı, ayrıntılı olması, uygulamayı ölçmemesi gibi olumsuz yönleri olduğunu düşünüyorlar. Türkçe öğretmen adayları Türkçe öğretmenliği alan sınavının alan bilgisini ölçmediği düşüncesine de sahipler.

Şekil 4: Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Alan Sınavındaki Soruların Türkçe Eğitimi Branşının Öğretmenlik Yeterliğine Yönelik Düşüncelerinden Oluşan Modelleme

Bu temaya ilişkin dört sınıf öğretmeni adayı görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

“ Çok fazla bir yeterliği olduğunu düşünmüyorum. Detaya yönelik sorularla olan sorular öğretmen yeterliğini ölçemez.” (Ö-15)

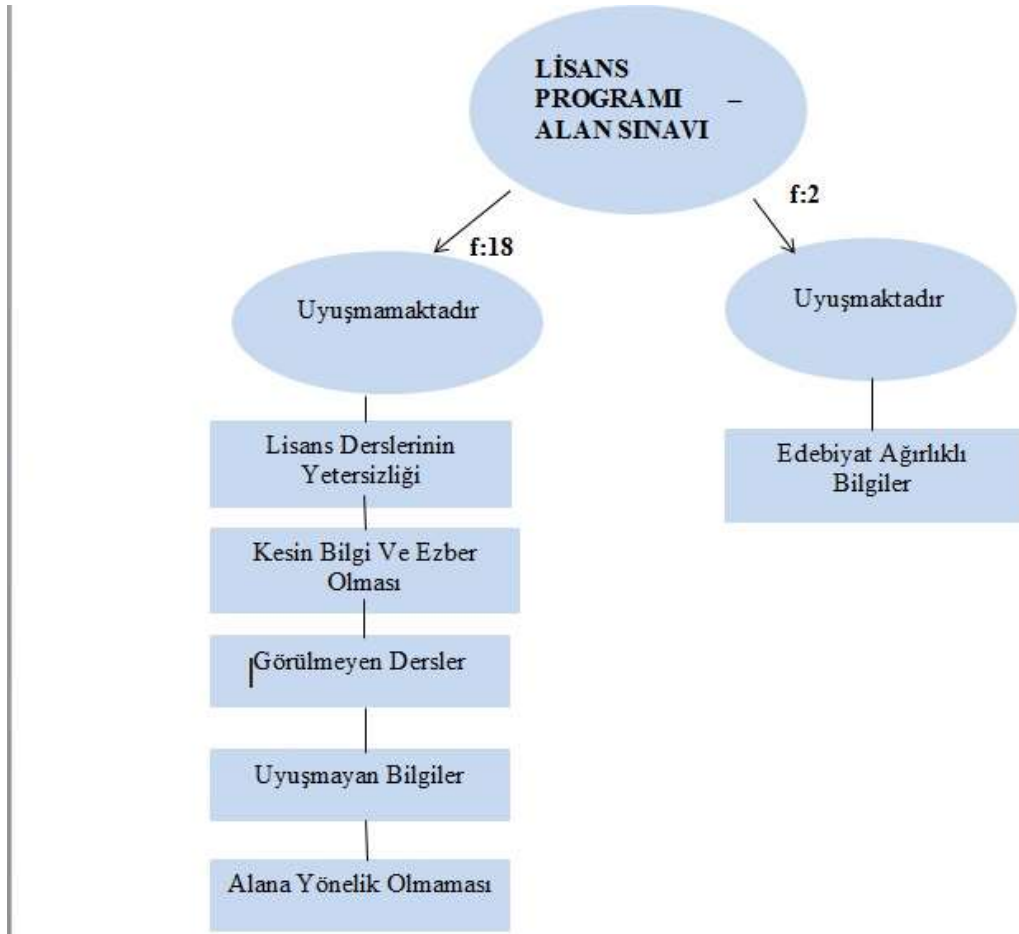
“Kesinlikle yeterli değil. Sadece ezber bilgi isteyen bir sınav.” (Ö-18)

“Ben 50 soruluk bir test ile bir öğretmenin alan bilgisinin ölçülebileceğini düşünmüyorum.” (Ö-16)

“Öğretmenlik çoktan seçmeli bir sınavla ölçülebilecek bir meslek değildir. Uygulama ve beceri gerektirir.” (Ö-2)

Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Lisans Programının Ders İçeriği İle Türkçe Öğretmenliği Alan Sınavının Kapsamının Uyuşup Uyuşmamasına Yönelik Görüşleri

Şekil 5 incelendiğinde Türkçe öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu Türkçe Eğitimi lisans programı ders içeriğinin Türkçe öğretmenliği alan sınavının kapsamıyla uyuşmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bunun nedeni olarak ise lisans derslerinin yetersizliği, görülmeyen dersler, uyuşmayan bilgiler, sınavın kesin bilgi ve ezbere dayalı olması ve alana yönelik olmaması şeklindeki düşüncelerinin belirtmişlerdir. Çok az sayıda Türkçe öğretmen adayı ise lisans ders programı içeriği ile alan sınavının kapsamının uyuştuğunu yönünde düşüncelerini belirtmiştir.

Şekil 5: Türkçe Öğretmen Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı Ders İçeriği İle Türkçe Öğretmenliği Alan Sınavının Kapsamının Uyuşup Uyuşmamasına Yönelik Düşüncelerinden Oluşan Modelleme

Türkçe öğretmen adaylarının bir bölümü konuya ilişkin düşüncelerini şu şekilde belirtmişlerdir:

“Kesinlikle uyuşmuyor. Okulda aldığımız daha çok akademik eğitim iken alan sınavında bizim karşımıza gelen sorular direk net bilgiye ve ezbere dayanıyor. Biz de okulda bu eğitimi alamadığımız için sınava yeteri kadar iyi hazırlanamıyoruz.” (Ö-14)

“Lisans programının ders içeriği ile alan sınavının uyuştüğünü düşünmüyorum. Fakültede alana yönelik yeterince eğitim görmüyoruz.” (Ö-5)

“Lisans derslerinin eksikliği sınava da yansımaktadır. Verilen dersler ile okuldaki Türkçe dersleri arasında uçurum var. Temel beceriler dışındaki derslerin iyi olduğunu düşünmüyorum. Konu başlıkları aynı içerik çok farklı.” (Ö-18)

“Uyuşmakta. Lisans programında da edebiyat ağırlıklı ders işleniyor.” (Ö-6)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Türkçe öğretmen adaylarının Türkçe öğretmenliği alan sınavına yönelik algılarının belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada katılımcıların alan sınavına yönelik algılarının ağırlıklı olarak olumsuz yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu

kapsamda Türkçe öğretmen adaylarının çoğunluğunun alan sınavını olumsuz ve gereksiz bir uygulama olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Katılımcılar sınavın ezbere dayalı olması, soru sayısının az olması, ayırt edici olmaması, geniş kapsamlı olması gibi düşüncelerini olumsuz düşüncelerine neden olarak belirtmişlerdir.

Katılımcılar alan sınavının kapsamının ve içeriğinin çok fazla olmasıyla birlikte kendi alanlarıyla ilgili konularında yer almadığı görüşündedirler. Türkçe öğretmen adaylarının alan sınavının içeriğinin edebiyat ağırlıklı olmasından yakındıkları görülmüştür. Bu yüzden öğretmen adayları alan sınavının alan bilgisini ölçmediğine ve gereksiz olduğuna yönelik algıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada katılımcıların sıkça bahsettiği bir diğer konu ise alan sınavının gereksiz bir ayrıntıya sahip olduğu ve ezbere dayalı olduğudur. Bu yüzden katılımcılar öğretmen atamaları için bir seçme sınavı yapılacaksa bu sınavın gereksiz ayrıntılardan ve ezbere dayalı bilgilerden arındırılmış bir sınav olması yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. Öğretmenlik mesleği özel bilgi, beceri ve ilgi isteyen önemli bir meslektir(Sönmez, 1999). Öğretmen yetiştiren kurumların programlarında alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yer aldığı dikkate alındığında (Arslan ve Özpınar, 2008) süreç temelli ve uygulama ağırlıklı öğretmen seçme politikasının benimsenmesi gerekir(Erdem ve Soylu, 2013).

Katılımcılar alan sınavının kapsamı ile lisans programlarının ders içeriğinin uyummadığını da belirtmişlerdir. Bu kapsam da katılımcılar lisans eğitiminde alan sınavına yönelik derslerin verilmediği, verilen derslerin bazılarının alan sınavında yer almadığı, sınavın kesin bilgi ve ezbere dayalı olduğu ve lisans derslerinin alan sınavı için yetersiz olduğu görüşüne varmışlardır.

Alan sınavındaki soruların Türkçe eğitim branşının öğretmenlik yeterliği açısından baktığımızda ise katılımcıların neredeyse hepsi olumsuz düşünceler belirtmiştir. Alan sınavının öğretmenlik yeterliğini karşılamada yetersiz bir sınav olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında sınavın gereksiz bilgi içermesi , uygulamayı ölçmemesi, alan bilgisini ölçmemesi ve ezbere dayalı olması gibi düşüncelerini belirterek öğretmenlik yeterliliğini karşılamadığını desteklemişlerdir.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlardan biri de katılımcıların bir bölümünün olumlu görüş belirtmeleridir. Olumlu görüş belirten katılımcılar bu görüşlerine neden olarak; alan sınavının öğretmenlik seçiminde belli ölçütler getirmesi, meslek yeterliğini ölçmesi, nitelikli öğretmen seçimi ve beceri alanlarına yer verilmesi gibi düşünceler belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçları kapsamında şu önerilerde bulunulabilir:

a) Türkçe öğretmenliği alan sınavı içerik ve konu kapsamı açısından incelemeye alınmalı ve sınav Türkçe öğretmenliği lisans programı ders içeriğine yönelik olarak hazırlanması önerilmektedir.

b) Türkçe öğretmenliği alan sınavına yönelik olumsuz düşünceler çerçevesinde alan sınavında düzenlemeye gidilmeli veya alan sınavı yerine öğretmen seçmede kullanılabilecek süreç ve uygulama temelli bir yöntem kullanılması önerilebilir.

c) Öğretmen adaylarını alan sınavına hazırlarken öncelikle sınav hakkında bütün öğretmen adaylarının bilgilendirilmesi önerilmektedir.

d) Türkçe öğretmenliği alan sınavının içeriğine yönelik yapılan çalışmalarda lisans programı ders içeriğine yönelik olması, nitelikli öğretmen seçme, beceri alanlarına yer verilmesi ve alan yeterliği konusunda daha dikkatli olunması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Arslan, S., & Özpınar, İ. (2008). Öğretmen nitelikleri: İlköğretim programlarının beklentileri ve eğitim fakültelerinin kazandırdıkları. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(1).
- Ary, D., Jacobs, L.C., Razavieh, A. & Sorenson, C. (2006). Introduction to Research in Education (7th ed.) (Belmont, CA, Thomson Wadsworth).
- Atav E ve Sönmez, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı (Kpss)'na İlişkin Görüşleri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) Özel Sayı (1), 01-13.
- Börekeçi, M. (2009). Türk dili edebiyatı ve Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesi sürecinde dilbilim ve Türkçe öğretimi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkishor Turkic* Volume 4/3 Spring 2009.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, ss.207–237.
- Demir, S. B., Bütüner K. (2014) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Alan Sınavına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, ss. 113- 128
- Elçiçek, Z., Tösten, R., ve Kılıç, M. (2012). İlköğretim Öğretmenlerinin Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (Kpss) Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi (Kars İli Örneği), *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 4, (7), 109 123.
- Eraslan, L.(2004). Öğretmenlik mesleğine girişte kamu personeli seçme sınavı (KPSS) yönteminin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 1(1),
- Erdem E ve Soylu, Y. (2013). Öğretmen Adaylarının Kpss Ve Alan Sınavına İlişkin Görüşleri Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(1): 223-236.
- Gündoğdu, K., Çimen, N. ve Turan, S. (2008). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, (2), 35-43.
- Güzel, A. (2003) Eğitim Fakültelerinde Türkçe Öğretmenliği Bölümünün Kuruluşu .<http://www.tubar.com.tr/TUBAR%20DOSYA/pdf/2003BAHAR/1abdurrahman%20guzel.pdf> (12.04.2013)
- Kuran, K. (2012). Öğretmen Adaylarının Kpss Kursu Veren Dershanelere Ve Kpss'ye İlişkin Görüşleri, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 143-157.

- MEB (2006a). İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı, Ankara, 2006
- MEB (2008). Öğretmenlik Yeterlikleri, Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri. Ankara: MEB Yayınları
- Merriam, S. B. (2013). Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık .
- Şahin, Ç. ve Arcagök, S. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) İlişkin Algıları. 9. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 624-629 , Elazığ.
- Sönmez, V. (1999). *Sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Tosunoğlu, M. (2007). Yeni öğretmen değiştirme düzeni ve Türkçe öğretmenliği. Kümbet Altında Dergisi Türk Dili Özel Sayısı, Sayı 3, ss. 18 –23.
- Türkoğlu, A. (2005). 109 Soruda Öğretmenlik Meslek Bilgisine Giriş. İstanbul: Kare Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, A. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık .
- Yüksel, S. (2003). Öğretmen Atamalarında Merkezi Sınav Uygulamasının (KPSS) Değerlendirilmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.